

31. mai 2022

Lahendid 73548/17 ja 45521/19 - üldine diskrimineerimise keeld

X jt vs. Albaania

Protokolli nr 12 artikkel 1

Asjaolud

Kaebajad on roma ja egiptuse etnilise päritoluga Albaania kodanikud. Nende lapsed õppisid Naim Frashëri algkoolis Korças. 2012/19 õppeaastal käisid koolis peaaegu eranditult roma ja egiptuse vähemuste lapsed. Alates 2012. aastast on Albaania valitsus rakendanud toidutoetusprogrammi, mille raames on antud koolis käivatele romadele ja egiptlastest õpilastele toidupakke eesmärgiga tõsta nende kogukondades laste kooliskäimise määra. Euroopa romade õiguste keskuse (ERRC) ja teiste organisatsioonide kaebused tõid kaasa diskrimineerimisvastase voliniku 22. septembril 2015 tehtud siduva otsuse, milles leiti, et selle kooli roma ja egiptlaste lapsed kannatavad kaudse diskrimineerimise all seoses nende ülesindatusega koolis. Nimetatud otsuses anti Albaania valitsusele korraldus rakendada segregatsiooni vähendamise meetmeid. Kaebajad leiavad, et ametivõimud ei ole selliseid meetmeid rakendanud.

EIK seisukohad

EIK märkis, et siseriiklikus menetluses ega EIK-s ei olnud vaidlust selle üle, et kaebajate olukord kujutas endast segregatsiooni ja, et nõuti eraldamise meetmeid. Kaebajad ei vaidlustanud ka valitsuse seisukohta, et olukord oli tahtmatu.

Sellest tulenevalt leidis EIK, et käesolevas kohtuasjas oli oluline küsimus, kas valitsus on täitnud oma positiivse kohustuse astuda samme kaebajate faktilise ebavõrdsuse parandamiseks ja vältida nende ülesindatust selles koolis. EIK vastas sellele eitavalt.

Esiteks, kuigi ametivõimud olid võtnud kaks meetet kaebajate laste eraldamisega tegelemiseks, viidi need ellu viivitusega, mis ei olnud kooskõlas nii laste eraldamise olukorra ajatundlikkusega kui ka voliniku otsusega rakendada meetmeid „kohe“. Täpsemalt, otsus kaotada toidutoetusprogrammist kasu saanud õpilaste rahvuse kriteerium, et meelitada kooli kõigist rahvustest õpilasi, võeti vastu peaaegu poolteist aastat pärast voliniku otsust, samas kui koolimaja renoveerimine lõppes neli aastat pärast seda otsust.

Teiseks ei olnud valitsus esitanud objektiivset põhjust pädevas ministeeriumis arutlusel olnud meetmete ellu viimata jätmisest, milleks oli toidutoetuse programmi laiendamine neljale täiendavale koolile piirkonnas, mis oleks võinud eeldatavasti soodustada mõningaid kooli roma/egiptuse õpilaste liikumist teistesse koolidesse ja Naim Frashëri kooli liitumist kolme teise mittesegregeeritud kooliga. Mõlemal meetmel oli romade ja egiptlaste lastele tõenäoliselt vahetum kasulik mõju. Sellega seoses ei saanud EIK nõustuda ametivõimude põhjendusega, et ühinemist ei toimunud Naim Frashëri kooli rekonstrueerimise tõttu, kuna rekonstrueerimistööd kestsid vaid piiratud aja. Tõepoolest ühinemine tundus väga asjakohane lahendus ja oleks võinud aidata kaasa koolide loomisele, kus romade/egiptlaste ning teiste õpilaste suhe oleks olnud mõistlikult proportsionaalne kogu linna hõlmava algkoolide suhtega. EIK märkis, et ametivõimud olid sarnaseid lahendusi juba rakendanud ka mujal riigis segregeeritud koolide osas, kus lisaks olid nad taganud ka õpilaste transpordi. Kuigi EIK ülesanne ei ole viidata konkreetsetele meetmetele, mida tuleks võtta kasutusele koolide olukorra

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

parandamiseks, oli siiski raske mõista põhjuseid, miks seda lähenemisviisi ei rakendatud ka käesolevas asjas.

EIK tuvastas diskrimineerimiskeelu rikkumise sarnases kontekstis juba kohtuasjas [Lavida jt vs. Kreeka](#), kus riik ei olnud rakendanud segregatsiooni kaotavaid meetmeid. Samuti ei saanud antud juhul pidada viivitamist ja asjakohaste eraldamise meetmete rakendamata jätmist objektiivseks ja mõistlikuks põhjuseks.

EIK tuvastas rikkumise ja leidis, et Albaania peab iga kaebaja leibkonnale maksma mittevaralise kahju hüvitiseks 4500 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

31. mai 2022

Lahend 23077/19 - diskrimineerimiskeeld

Arnar Helgi Lárusson vs. Island

Artikkel 14

Asjaolud

Kaebaja on rindkerest halvatud ja kasutab liikumiseks ratastooli. Ta algatas siseriiklikes kohtutes ja koos lülisambavigastustega inimeste ühendusega ebaõnnestunud tsiviilhagi, milles vaidlustas ratastooliga juurdepääsu puudumise kahes tema kohaliku omavalitsuse (Reykjanesbær) hallatavas hoones, kus asuvad kunsti- ja kultuurikeskused. Ta taotles ka siseriiklikult kahjutasu 1 miljon Islandi krooni (ca 7300 eurot). Kaebaja koos ühendusega kaebasid edutult edasi Riigikohtusse.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 14 koos artikliga 8 ja kaebab selle üle, et ta ei saanud juurdepääsu kahele avalikule hoonele, mille tõttu ta ei saanud osaleda seal toimuvatel üritustel, mis asetab ta võrreldes teiste Reykjanesbæri elanikega ebavõrdsele positsioonile.

EIK seisukohad

EIK nõustus, et kaebaja kaebused kuulusid „eraelu“ valdkonda, kuna juurdepääsu puudumine kõnealustele hoonetele võib mõjutada kaebaja õigust isiklikule arengule ning õigust luua ja arendada suhteid teiste inimeste ja välismaailmaga. Seetõttu leidis EIK, et artikkel 14 koos artikliga 8 on kohaldatav käesoleval juhul.

„Diskrimineerimist“ defineeris kohus kui „eraldi kohtlemist, inimeste erinevat kohtlemist samalaadsetes olukorradest“, ilma „objektiivse ja mõistliku põhjendusest“ ja „õigustatud eesmärgita“. Igasugune tegevus peab olema proportsionaalne, et olla õiguspärane. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon sätestab, et puuetega inimeste juurdepääsu piiramist avalikkusele avatud rajatistele ja teenustele tuleks käsitleda diskrimineerimisena. Riik pidi abistama puuetega inimesi tingimusel, et see ei too kaasa ebaproportsionaalset koormust.

EIK leidis, et Reykjanesbær võttis probleemi lahendamiseks tarvitusele piisavaid meetmeid seoses juurdepääsuga avalikele hoonetele olemasoleva eelarve piires ja võttes arvesse kõnealuste hoonete muinsuskaitset.

Sellest tulenevalt leidis EIK, et kaebajat ei ole diskrimineeritud ja rikkumist ei esine.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

2. juuni 2022

Lahend 59402/14 - ühingute moodustamise vabadus ja õigus õiglasele kohtumenetlusele

Straume vs. Läti

Artiklid 11 ja 6

Asjaolud

Kaebaja töötas Transpordiministeeriumi järelevalve all olevas riigiettevõttes Latvijas Gaisa Satiksme lennujuhina ja oli asjaomase ametiühingu juhatuses. Transpordiministrile ja riigi esindajale Latvijas Gaisa Satiksmes saadeti kaebus, millele kirjutasi alla kõik kolm ametiühingu juhatuse liiget, sealhulgas kaebaja. Kaebus sisaldas etteheiteid ja muresid seoses tööga Latvijas Gaisa Satiksmes. Peale seda rakendati kaebaja suhtes mitmeid meetmeid. Nendeks olid tervisekontroll, distsiplinaaruurimine, töölt kõrvaldamine, töökohal viibimise keeld, töötasu tühistamine ja kohutus mitte olla aktiivne. Muud tegevused hõlmasid samme kaebaja staatuse kahjustamiseks ametiühingu juhatuse liikmena ja temast mitte eemaldunud kolleegide survestamist. Kaebaja tsiviiltoimingud siseriiklikult ei olnud edukad tema jaoks.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 11 koos artikliga 10 ja kaebab negatiivsete tagajärgede üle, mis tulid talle kaasa seoses kaebuse esitamisega transpordiministrile ja riigi esindajale Latvijas Gaisa Satiksmes. Lisaks tugineb kaebaja artiklile 6 seoses sellega, et tema apellatsiooni arutamine oli avalikkusele kinnine ja sellele, et otsuseid ei tehtud avalikkusele kättesaadavaks.

EIK seisukohad

EIK leidis, et ametiühingu kontekstis on sõnavabaduse õigus tihedalt seotud ühinemisvabaduse õigusega. Kuna kaebuse keskmes oli kaebaja karistamine ametiühingu tegevuse eest ja, et siseriiklikud kohtud olid omavoliliselt eitanud ametiühingulist aspekti, siis EIK otsustas seda artikli 11 alusel läbi vaadata tõlgendades seda artikli 10 valguses.

EIK väljendas kahtlust, et kaebajale rakendatud meetmed olid hõlmatud seadusega, kuid otsustas sellest hoolimata lähtuda sellest, et tema õigustesse sekkumisel oli olemas juriidiline alus. EIK märkis, et kaebaja suhtes rakendatud meetmete legitiimne eesmärk oli kaitsta teiste õiguse s.t kaebaja tööandja õigusi.

EIK leidis, et vaidlusalune kaebus oli professionaalne hinnang tuvastatud puuduste võimalikule mõjule, millel oli piisav faktiline alus ja seda ei saa vaadelda kui rünnakut Latvijas Gaisa Satiksme vastu. EIK märkis, et kaebajale rakendatud meetmeid oli erakordselt karmid ja neil võis olla jahutav mõju ametiühingu liikmetele. Lisaks leidis EIK, et paljud Latvijas Gaisa Satiksme tegevused olid tehtud selgelt selliselt, et avaldada ametiühingu liikmetele survet.

EIK järeldas sellega seoses, et üldiselt ei olnud antud juhul kaebaja osas tarvitusele võetud meetmed taotletava õiguspärase eesmärgiga proportsionaalsed, ja seega ei olnud see „demokraatlikus ühiskonnas vajalik“. EIK tuvastas artikkel 11 rikkumise loetuna artikkel 10 valguses.

Seoses artikliga 6 märkis EIK, et kaebaja asja sisuline istung esimese astme menetluses oli avalikkusele kinnine „tõhusama ja edukama õigusemõistmise tõttu“. Seevastu apellatsioonikohtus olid istungid

kinnised „riigisaladuse või äritegevuse kaitsmiseks”, kusjuures Riigikohus vaatas kaebaja asja läbi kirjalikus menetluses.

EIK ei suutnud järeldada, et käesoleval juhul oli siseriiklikult vajalik kinnine menetlus. EIK leidis, et siseriiklikud kohtud ei suutnud seostada viidatud põhjendusi tegeliku juhtumiga. EIK tuvastas artikkel 6 rikkumise mõlemas osas s.t selles, et menetlus oli kinnine ja, et lahendeid ei tehtud avalikkusele kättesaadavaks.

EIK leidis, et Läti peab kaebajale tasuma 25 000 eurot varalise ja mittevaralise kahju hüvitiseks ning 11 562,28 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)